

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/55/2023
Identifikačné číslo spisu:	1121205504
Dátum vydania rozhodnutia:	22.02.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1121205504.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne T.R. S., narodenej XX. U. XXXX, C., E. XX, zastúpenej spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Jakub Mandelík, s. r. o., Bratislava, Záhradnícka 4836/51, IČO: 47 234 318, proti žalovanej obchodnej spoločnosti KOOPERATIVA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group, Bratislava, Štefanovičova 4, IČO: 00 585 441, o náhradu škody na zdraví a prísl., vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B1-14C/44/2021, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. novembra 2022 sp. zn. 7Co/99/2022, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 30. novembra 2022 sp. zn. 7Co/99/2022 zrušuje a vec vracia odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) uznesením z 09. júna 2022 č. k. 14C/44/2021-65 zastavil konanie a priznal žalobkyni nárok na náhradu trov konania voči žalovanej vo výške 100 %.

1.1. Rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 144, § 145 ods. 1, § 146 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a vecne tým, že žalobkyňa svojim dispozitívnym úkonom zobrala žalobu v celom rozsahu späť, nakoľko zo strany žalovanej došlo po podaní žaloby k plneniu, preto konanie zastavil.

1.2. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle § 256 ods. 1 CSP a pri posudzovaní procesného zavinenia na zastavení konania prihliadol na to, že k zastaveniu konania došlo z dôvodu, že žalovaná uhradila žalobkyni po podaní žaloby dňa 28. januára 2022 sumu vo výške 6 552 eur. Mal tak za to, že k zastaveniu konania došlo z dôvodov na strane žalovanej, preto priznal žalobkyni voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej uznesením z 30. novembra 2022 sp. zn. 7Co/99/2022 vo výroku o trovách konania zmenil tak, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania. Zároveň vyslovil, že žalovaná má proti žalobkyni nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Odvolací súd v odôvodnení uviedol, že vzhľadom na to, že žalobkyňa si v prejednávanej veci

uplatňovala nárok na zaplatenie náhrady škody titulom základného bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia v sume 6 552 eur s príslušenstvom a nárok na zaplatenie mimoriadneho zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia v sume 1 638 eur, jednalo sa o dva samostatné dielčie nároky. Preto na účely rozhodnutia o náhrade trov konania bolo potrebné každý z týchto nárokov posudzovať ako samostatnú vec a posúdiť procesné zavinenie na zastavení konania samostatne vo vzťahu ku každému dielčiemu nároku osobitne. Vo vzťahu k dielčiemu nároku na zaplatenie náhrady škody titulom sťaženia spoločenského uplatnenia odvolací súd konštatoval, že žalobkyňa zobrala žalobu späť pre správanie žalovanej, nakoľko žalovaná poskytla žalobkyni plnenie po začatí konania, preto bolo potrebné konštatovať, že žalovaná vo vzťahu k uvedenému dielčiemu nároku procesne zavinila zastavenie konania. Uvedené závery však podľa odvolacieho súdu nebolo možné aplikovať k späťvzatiu žaloby vo vzťahu k dielčiemu nároku na zaplatenie mimoriadneho zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia, nakoľko k späťvzatiu žaloby v tomto nároku nedošlo pre správanie sa žalovanej. Žalobkyňou uvádzaný dôvod „zásada rýchlosti a hospodárnosti konania a procesná ekonómia“ bolo potrebné vyhodnotiť ako späťvzatie bez uvedenia dôvodu, pričom termín „zavinenie“ nemožno interpretovať v doslovnom jazykovom zmysle, ale vo vzťahu príčinnej súvislosti, v ktorom príčinou je správanie účastníka konania, teda aj jeho prejav vôle spočívajúci v späťvzati návrhu. Odvolací súd tak dospel k záveru, že žalovaná procesne zavinila zastavenie konania vo vzťahu k dielčiemu nároku na náhradu škody titulom sťaženia spoločenského uplatnenia a žalobkyňa procesne zavinila zastavenie konania vo vzťahu k dielčiemu nároku na zaplatenie mimoriadneho zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia, t. j. zavinenie na zastavení konania ako celku bolo u oboch strán rovnaké. Odvolací súd tak analogicky aplikujúc ustanovenie § 255 ods. 2 CSP mal za to, že je dôvodným vysloviť, že žiadny z účastníkov nemá na náhradu trov právo.

2.2. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, 2 CSP.

3. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktoré odôvodnila poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) CSP.

3.1. Dovolateľka namietala, že napadnuté uznesenie je nepreskúmateľné, nakoľko jeho odôvodnenie nespĺňa zákonné, ústavné, ani medzinárodné požiadavky na riadne a presvedčivé odôvodnenie. Mala za to, že odvolací súd sa náležite nevysporiadal s problematikou zásady úspechu v spore pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania a v tejto časti považovala jeho rozhodnutie za arbitrárne. Odvolací súd len stroho konštatoval, že každá zo strán mala vo veci čiastočný úspech, a preto náhradu trov konania nepriznal žiadnej zo strán sporu. Dovolateľka ďalej uviedla, že nárok na mimoriadne navýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia (ďalej len „SSU“) bol v danom prípade nárokom čiastkovým, ktorý má akcesorickú povahu k nároku vyplývajúcejmu zo základného bodového ohodnotenia SSU, tvoriaceho podstatu sporu. Ak by aj mimoriadne navýšenie SSU bolo samostatným dielčím nárokom, poukázala na to, že trovy, ktoré strana sporu súčasne vynaloží na viac spoločne prejednávaných nárokov, je potrebné rozdeliť podľa pomeru výšky jednotlivých nárokov. Súdna prax pritom v obdobných prípadoch percentuálne ustáli úspech žalobcu a žalovaného.

3.2. S ohľadom na uvedené navrhla, aby dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, alternatívne ho sám zmenil.

4. Žalovaná sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadřila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolateľka vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia, nedostatočné odôvodnenie a arbitrárnosť vo vzťahu k zásade úspechu v spore, nesprávnu aplikáciu § 255 ods. 2 CSP v súvislosti s rozhodovaním o náhrade trov konania.

8. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 CSP, dovolací súd skúma primárne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

9. Ústavný súd už v uznesení č. k. I. ÚS 387/2019-26 zo 17. septembra 2019 poukázal na to, že problematikou prípustnosti opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku sa zaoberal v uznesení sp. zn. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270), v ktorom vyslovil: „Ustanovenie § 420 CSP zakotvuje prípustnosť dovolania v alternatíve buď proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, t. j. proti rozhodnutiu majúcejmu hmotnoprávny charakter, alebo proti rozhodnutiu, ktoré síce nemá charakter rozhodnutia o materii konania, t. j. nejde síce o rozhodnutie vo veci samej, ale ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd o danej otázke rozhodovanie končí inak ako meritórnym (hmotnoprávnym) rozhodnutím vo veci samej. Aj rozhodnutie vo veci samej (t. j. meritórne rozhodnutie) je svojou podstatou a svojimi dôsledkami rozhodnutím, ktorým sa konanie o predmete sporu končí, avšak pre účely posudzovania prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP takéto rozhodnutie nemožno zaradiť do skupiny rozhodnutí „ktorým sa konanie končí“, pretože pre tento účel je už zaradené do skupiny rozhodnutí „vo veci samej“. Za rozhodnutie, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí, teda možno považovať rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol o odvolaní inak ako jeho vecným prejednaním (t. j. rozhodnutie o odmietnutí odvolania alebo o zastavení odvolacieho konania), rozhodnutie odvolacieho súdu o zastavení konania z dôvodu späťvzatia žaloby po rozhodnutí prvoinštančného súdu a pred rozhodnutím odvolacieho súdu (§ 370 CSP) a uznesenie, ktorým odvolací súd potvrdil alebo zmenil prvostupňové uznesenie o otázke, ktorej vyriešenie sa týmto uznesením končí, pričom spravidla pôjde o uznesenia odvolacieho súdu, ktorými rozhodol o odvolaní proti uzneseniam podľa § 357 CSP, ktoré síce možno v dovolacom konaní preskúmať z dôvodov zmätočnosti uvedených v § 420 CSP, avšak z dôvodov zásadnej právnej významnosti sú v zmysle § 421 ods. 2 CSP z prieskumu dovolacím súdom vylúčené. Podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvoinštančný súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí“. Ústavný súd z týchto záverov vychádzal aj v ďalších svojich rozhodnutiach (por. napr. nález I. ÚS 47/2021).

10. Prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o náhrade trov konania pre existenciu vady v zmysle § 420 písm. f) CSP konštatoval aj dovolací súd vo viacerých rozhodnutiach (4Cdo/155/2020, 2Cdo/89/2020, 9Cdo/68/2021).

11. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý

proces.

12. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

14. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

15. Arbitrárnosť môže mať v rozhodnutiach rôznu podobu. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o arbitrárne rozhodnutie ide najmä vtedy, ak je svojvoľné. Môže tiež ísť o extrémny nesúlad právnych záverov s vykonaným dokazovaním alebo môže ísť o taký výklad zákona, ktorý nemá oporu v medziach rozumného a prípustného výkladu zákona. Arbitrárnosť môže tiež spočívať v takom hodnotení dôkazov, ktoré je vykonané bez akéhokoľvek akceptovateľného racionálneho základu tak, že z nich pri žiadnej možnej interpretácii nevyplyvajú prijaté skutkové závery. Arbitrárnosť teda znamená interpretačný excés. Arbitrárne rozhodnutie je spravidla spojené s nedostatočným odôvodnením, avšak nemusí to tak byť nevyhnutne. Arbitrárne rozhodnutie predstavuje zásah do práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces (I. ÚS 115/2020).

16. Všeobecné súdy v sporovom súdnom konaní nemajú poskytovať formálny či formalistický výklad a aplikáciu práva, ale majú poskytovať taký výklad a aplikáciu práva, ktorý je materiálnou ochranou zákonnosti, aby bola zabezpečená spravodlivá a účinná ochrana práv a oprávnených záujmov strán sporu (porovnaj čl. 2 ods. 1 Základných princípov CSP). Civilné sporové konanie sa musí v každom jednotlivom prípade stať zárukou zákonnosti a slúžiť na jej upevňovanie a rozvíjanie.

17. Zásada iura novit curia („súd pozná právo“) neznamena len to, že súd pozná právo, ale aj to, že si je

zároveň vedomý účinkov, ktoré právo v podobe, v ktorej ho súd aplikuje, vyvoláva vo vzťahu k procesnoprávnemu alebo hmotnoprávnemu postaveniu nositeľa práva na súdnu ochranu svojich práv (napr. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 59/00 z 20. decembra 2001). Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojvôle možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016).

18. Podľa § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Podľa ods. 2 ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

19. Podľa § 256 ods. 1 CSP ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane.

20. V posudzovanom prípade obsah spisu dáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Odvolací súd v danom prípade posudzujúc (na účely rozhodnutia o náhrade trov konania) procesné zavinenie na zastavení konania samostatne vo vzťahu ku každému uplatnenému nároku uviedol, že „žalobkyňa zobrala žalobu vo vzťahu k dielčiemu nároku na zaplatenie náhrady škody titulom sťaženia spoločenského uplatnenia späť pre správanie žalovanej, nakoľko žalovaná poskytla žalobkyni plnenie po začatí konania, preto je potrebné konštatovať, že žalovaná vo vzťahu k dielčiemu nároku na zaplatenie náhrady škody titulom sťaženia spoločenského uplatnenia, procesne zavinila zastavenie konania. Uvedené závery však nemožno aplikovať k späťvzatiu žaloby vo vzťahu k dielčiemu nároku na zaplatenie mimoriadneho zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia, nakoľko k späťvzatiu žaloby v tomto nároku nedošlo pre správanie sa žalovanej. Žalobkyňou uvádzaný dôvod „zásada rýchlosti a hospodárnosti konania a procesná ekonómia“ nemožno vyhodnotiť inak, ako späťvzatie bez uvedenia dôvodu, kedy je potrebné procesné zavinenie na zastavení konania vo vzťahu k dielčiemu nároku na zaplatenie mimoriadneho zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia pričítať na vrub žalobkyne.“ V nadväznosti na to konštatoval, že žalovaná procesne zavinila zastavenie konania vo vzťahu k dielčiemu nároku na náhradu škody titulom SSU a žalobkyňa procesne zavinila zastavenie konania vo vzťahu k dielčiemu nároku na zaplatenie mimoriadneho zvýšenia SSU, t. z. zavinenie na zastavení konania ako celku bolo u oboch strán rovnaké. Odvolací súd tak analogicky aplikujúc ustanovenie § 255 ods. 2 CSP, mal za to, že je dôvodným vysloviť, že žiadny z účastníkov nemá na náhradu trov právo.

21. Uvedený záver odvolacieho súdu je podľa názoru dovolacieho súdu založený na arbitrárnej (svojvoľnej) aplikácii ustanovení § 255 ods. 2 v spojení s § 256 ods. 1 CSP, čo malo v danom prípade za následok nastolenie stavu v rozpore so spravodlivým usporiadaním vzťahov medzi stranami sporu.

22. Vo všeobecnosti platí, že ak mal účastník vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí. Pomerné rozdelenie trov je jednak odrazom reálneho výsledku sporu a jednak predstavuje prevenciu, aby strany nežalovali viac, ako im podľa hmotného práva patrí. Najskôr sa určuje pomer úspechu a neúspechu v spore a až keď došlo k pomernému rozdeleniu náhrady, vypočítajú sa vynaložené trovy, a to u strany, ktorej úspech bol vyšší a má teda nárok na ich náhradu. Vo výsledku teda prevažne úspešný účastník má nárok na náhradu svojich trov v pomere svojho úspechu vo veci, zníženú o pomernú časť odpovedajúcu úspechu jeho odporcu (porovnaj tiež Števíček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, 2. vydanie, Praha: C. H. BECK, 2022, str. 1024-1035).

23. Ak nejde o prípad, kedy bolo žalobe celkom vyhovené, musí byť v zmysle ustanovenia § 255 ods. 2 CSP náhrada trov pomerne rozdelená. To vyžaduje určiť pomer úspechu oboch účastníkov (oboch strán) vo veci a od úspechu účastníka (vítanej strany) odčítať jeho neúspech (t. j. mieru úspechu druhej strany). Vo výške rozdielu má účastník právo, aby mu druhý účastník (druhá strana) nahradil pomernú časť trov, ktoré vynaložil pri účelnom uplatňovaní alebo bránení práva. Výška trov, ktoré v konaní vznikli druhému účastníkovi, je tu nerozhodná. Ak je pomer úspechu a neúspechu u oboch strán rovnaký alebo približne rovnaký, súd vysloví, že žiadny z účastníkov nemá na náhradu trov právo. V prípade, ak konanie bolo sčasti zastavené (napr. z dôvodu čiastočného späťvzatia žaloby alebo pre nedostatok podmienok konania), súd prihliadne na to, či a kto zavinil, že k zastaveniu muselo dôjsť. Najprv teda posúdi (v režime § 256 ods. 1 CSP) otázku, čo bolo dôvodom, že konanie muselo byť sčasti zastavené, a s prihliadnutím na tento záver potom hodnotí (podľa § 255 ods. 2 CSP) celkovú otázku, z akej časti bol ten ktorý účastník úspešný. Ak je na čiastočnom späťvzati žaloby dané zavinenie žalobcu, treba z pohľadu § 255 ods. 2 CSP dovodiť, že v tomto rozsahu nemal žalobca vo veci úspech. Vždy platí, že kto zavinil čiastočné zastavenie konania, mal ohľadom tejto časti žaloby neúspech a úspech sa z hľadiska posudzovania náhrady trov konania pričíta opačnej strane sporu (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu SR z 26. januára 2011 sp. zn. 6MCdo/19/2010).

24. V preskúmvanej veci sa krajský súd uvedenými výkladovými aspektami dôsledne neriadil a dostatočne nezohľadnil pomer úspechu oboch strán vo vzťahu k výškam jednotlivu uplatnených nárokov. Žalobkyňa si v danom spore uplatňovala nárok na náhradu škody titulom sťaženia spoločenského uplatnenia vo výške 6 552 eur s príslušenstvom a nárok na zaplatenie mimoriadneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 1 638 eur. Odvolací súd síce uplatnil zásadu procesnej zodpovednosti za zavinenie vo vzťahu ku každému uplatnenému nároku osobitne a dospel k (správne) záveru, že žalovaná procesne zavinila zastavenie konania vo vzťahu k nároku na náhradu škody titulom SSU a žalobkyňa procesne zavinila zastavenie konania vo vzťahu k nároku na zaplatenie mimoriadneho zvýšenia SSU, avšak v konečnom dôsledku opomenul náležite uplatniť zásadu úspechu prameniacu z rozdelenia procesnej zodpovednosti za zastavenie konania vzhľadom na odlišné výšky uplatnených nárokov, ktorá by sa prejavila v pomernom rozdelení náhrady trov konania, postupujúc tak ako je uvedené v bode 23. tohto uznesenia.

24.1. Preto záver odvolacieho súdu, podľa ktorého zavinenie na zastavení konania ako celku bolo na oboch stranách rovnaké, a preto žiadny z účastníkov nemá na náhradu trov právo, za daných okolností svedčí o nezohľadnení povahy a výšky uplatnených nárokov, a teda arbitrárnej aplikácii ustanovenia § 255 ods. 2 v spojení s § 256 ods. 1 CSP. Odvolací súd pritom tento myšlienkový postup (prečo považoval zavinenie na zastavení konania ako celku u oboch strán za rovnaké) a z neho vyvodzujúci záver ani žiadnym spôsobom nezodôvodnil, a preto jeho rozhodnutie v tejto časti trpí aj nepreskúmateľnosťou.

25. Prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP môže zakladať arbitrárnosť právneho posúdenia, lebo podľa judikatúry ústavného súdu je požiadavka riadneho odôvodnenia rozhodnutia jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu. Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodovania súdov a vylúčiť ľubovôľu, lebo len vecne správne (zákonu celkom zodpovedajúce) rozhodnutie a náležite, t. j. zákonom vyžadovaným spôsobom odôvodnené rozhodnutie napĺňa ako neoddeliteľná súčasť „stanoveného postupu“, ústavné kritériá vyplývajúce preň z ústavy a dohovoru. Z doterajšej judikatúry najvyššieho súdu vyplýva, že vo výnimočných prípadoch aj arbitrárnosť právneho posúdenia vecí súdmi nižších inštancií môže odôvodňovať prípustnosť dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP (viď rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/5/2019, 4Cdo/6/2019, 4Cdo/250/2020).

26. Tým, že odvolací súd svojvoľne aplikoval príslušné právne normy v rozpore s ich účelom a zmyslom, porušil právo dovolateľky na súdnu ochranu a spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Z tohto dôvodu je jej dovolanie procesne prípustné podľa § 420 písm. f) CSP a dôvodne namieta ňou uvádzanú procesnú vadu zmätočnosti, pretože týmto nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu bolo znemožnené realizovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na

spravodlivý proces.

27. Vzhľadom na zistenie, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

28. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.